

Työterveyslaitos

Potilassiirtojen Ergonomiakortti - opintokokonaisuus - pilottikoulutuksen kokemukset 4.6.2009

Leena Tamminen-Peter
erikoistutkija, FT, SHO
Virpi Fagerström
tutkija, TtM, ft (amk)

Työterveyslaitos, Turku
Sosiaali- ja terveystieteiden työ –tiimi

Sosiaali- ja terveysministeriö

Kortin pilottikoulutus ja korttikouluttajien pätevöittämisskoulutus

- **Kolme korttikoulutuksen pilottikoulutusta vuonna 2008 :**
  - vanhusten hoitolaitoksessa – kaikki läpäisivät näytön
  - terveysalan ammatillisessa oppilaitoksessa lähihoitajaopiskelijat olivat opiskelun alkuvaiheessa - eivät läpäisseet
  - akuuttisairaalassa (TYKS, traumatologian osasto)
- **Korttikouluttajien pätevöittämisskoulutus**
  - haku menettely: 75 hakijaa, joista 9 ei täyttänyt hakukriteereitä
  - kaksi koulutusta (20 +20)
- **Korttikoulutuksen on läpikäynyt 80 opiskelijaa pilottivaiheessa**
- **Koulutuksessa on ollut uutta verkko-opiskelu ja näyttö**
- **Kokonaisuutta on pidetty varsin onnistuneena, vain vähäisiä parannuksia tarvittu**

Verkko-opiskelun arviointia

- palautekeskustelut koulutusten jälkeen
- 63 vastasi digium-kyselyyn - kysely lähetettiin 77 koulutuksessa olleelle (vastaus% 82)
- tehtäviä pidettiin monipuolisina, mielenkiintoisina ja haastavina, mutta kenties liian työläinä työssä oleville hoitajille –opiskelijoille ok.
- verkko-opiskeluun käytettiin keskimäärin aikaa 15 tuntia (vaihteluväli 3 - 40 tuntia)
- osa opiskelijoista kaipasi orientaatiopäivää; opiskelijat selviytyivät opintokokonaisuudesta kuitenkin hyvin ilman verkko-opiskelun käytön opastusta
- TTL:n käyttämä oppimisalustaa Edulink pidettiin jonkin verran sekavana - Moodle tai Optima olisi selkeämpi
- tehtävien tekoon toivottiin 2 viikkoa/ tehtävä
- 86 % vastaajista koki verkko-opiskelun tukevan oppimista hyvin tai erittäin hyvin

Tehtävä 1: Potilassiirtoergonomia tuki- ja liikuntaelinongelmien ehkäisyssä

a) lukutehtävä

b) kuvasarjojen vertailu ja kuormituksen arviointi

- Kuvien arviointitehtävä hyvä, 37 % vastaajista piti tästä tehtävästä eniten
- Tehtävän ohjeistuksessa vielä terävöittämistä
- **Lisäys:** Riskin arviointi

Kuvat 1 a ja 1 b

Siirtäminen slingin avulla

Kuvat 2 a ja 2 b

Siirtäminen ilman apuvälinettä

Tehtävä 2: Kehonhallintaharjoitteiden tekeminen ja päiväkirjan pito

- **Tavoite:** 1) opiskelija ymmärtää omassa kehossa olevan keskilinjan merkityksen tasapainoisen ja hallitun asennon ja liikkeen lähtökohtana ja 2) hallitsee oman kehonsa tarkoituksenmukaisesti avustaessaan potilasta.
- Tehtävä puhutti paljon ja jakoi osallistujat kahteen ryhmään:
  - "Omat vartalon hallintaharjoitukset jäivät vähemmälle toteuttamiselle, enkä kokenut niistä saavani paljonkaan hyötyä, johtuen ehkä pitkästä voimistelutaustastani."
  - "Oman kehon hallinta ja sen merkitys "aukesi" minulle tämän koulutuksen myötä."
- **Muutos: Parempi ohjeistus harjoitteluun + luonnollisten liikemallien kokeilua ja havainnointia itsekseen tai ryhmässä**
- Harjoittelussa oleellista toistaminen ja pitkäaikainen harjoittelu, jotta kehonhallinta paranee → harjoituspäiväkirjan tehtävä motivoida harjoitteluun + seurata harjoitustavoitteiden saavuttamista

Tehtävä 3: Biomekaniikan hyödyntäminen potilaan avustamisessa

- a) Lukutehtävä
- b) Siirtomenetelmien kokeilu + kysymysten pohdinta
- c) Apuvälineisiin tutustuminen + kirjallisesti kysymyksiin vastaaminen

Arviointia:

- synnytti paljon keskustelua – erityisesti rullaamiskäsite oli monille outo → oppimisen kannalta onnistunut tehtävä, sillä aiheuttanut paljon pohdintaa
  - kysymysten sanamuotoa kritisoitiin – selvennettiin matkan varrella
  - osalle useita vieraita sanoja -> **käsitelmäärittely** tehtävän alkuun
  - oli kolmanneksi pidetyin (17 %) tehtävä
  - suomenkielistä lukumateriaalia aiheesta vähän
- >kaipaamme selkokielistä artikkelia biomekaniikasta

Muutos: Uusi selkokieline teksti syksyyn mennessä-
Hannu on luvannut kirjoittaa

- Mallivastaustiedostoon koottu tehtävän vastauksessa korostettavia asioita

Tehtävä 4. Riskinarviointitehtävä

Tee työpaikallasi tai jossakin hoito- /hoivapaikassa riskienarviointi joko CareThermometer-mittarin tai Potilassiirtojen kuormittavuuden arviointimenetelmän avulla.

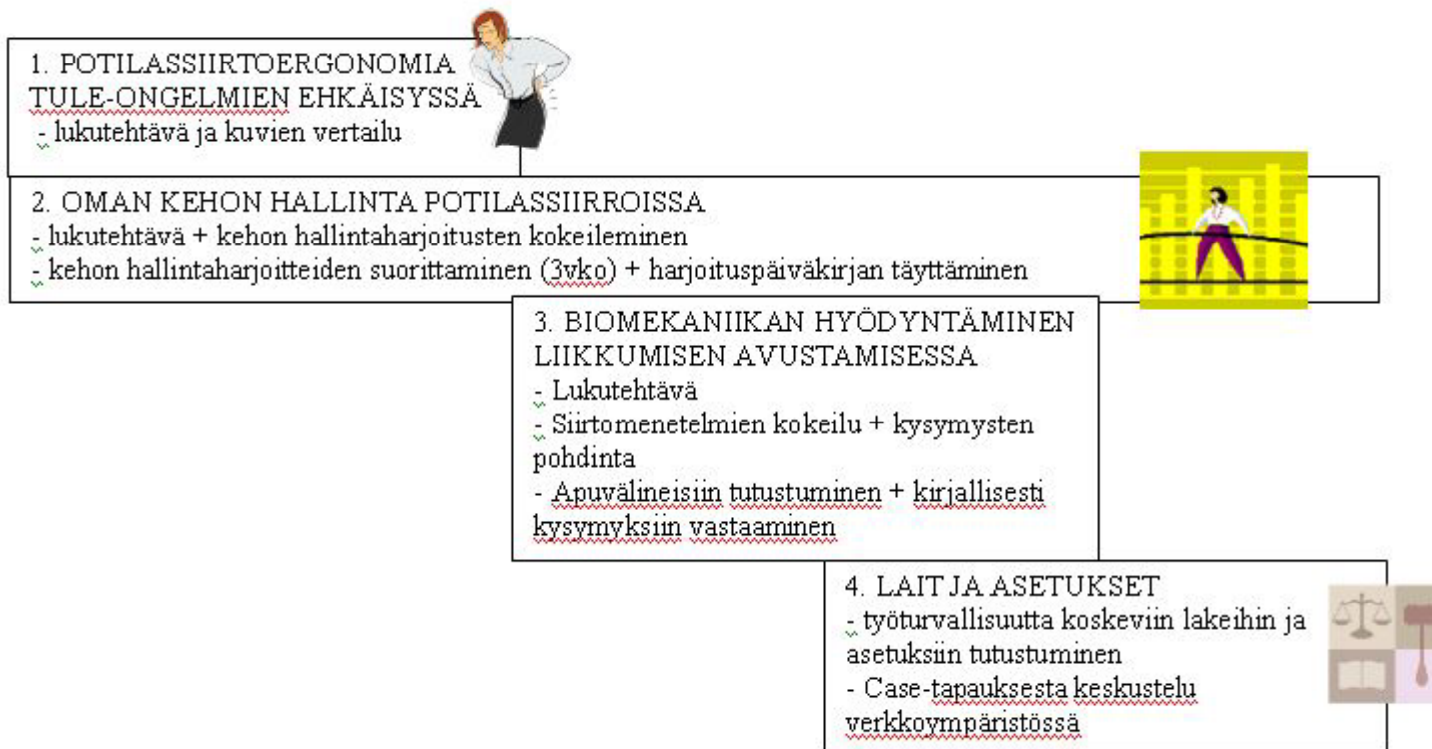
- 24 % vastaajista piti riskiarviointitehtävästä eniten
- suurin osa käytti suomalaista menetelmää, mikä soveltuu erityisesti työfysioterapeuttien tai tarkastajien arviointimenetelmäksi
- CareThermometerin käyttöä rajoitti suomenkielisen ohjeistuksen puute
- osalla vaikeuksia toteuttaa, kun ei ole töissä hoitolaitoksessa, mutta kaikki saivat sen suoritettua ja se oli monelle **silmiä avaava tehtävä**.
- **Tehtävä on erinomainen, mutta soveltuu paremmin ennen korttikouluttajakoulusta → riskienarviointi-aihe on yhdistettävissä tehtävään 1 (=kuvien vertailu), jolloin tärkeä aihe ei kokonaan jää opintokokonaisuudesta pois**

Tehtävä 5. Työturvallisuutta koskeviin lakeihin ja asetuksiin tutustuminen sekä keskustelu verkkoympäristössä case-tapauksesta

- tehtävää pidettiin mielenkiintoisena
- lakeja paljon 12 kpl - voiko jonkin jättää pois tai ne tulisivat vaiheittain keskusteluun mukaan
- mukava tapa tutustua lakeihin
- erilaisia case-tapauksia toivottiin lisää → samalla poistaisi keskustelualustalla ilmenneen ongelman: jos ensimmäinen antoi tyhjentävän vastauksen, muille ei jäänyt juurikaan kommentoitavaa
- **toivottiin mallivastausta myös tähän tehtävään !**

Irmeli Vuoriluoto teki mallivastauksen. Kiitos!

Verkko-opiskelun lopullinen sisältö

**Tehtäväkokonaisuuksia neljä aikaisemman viiden sijaan.
Riskienarviointitehtävä sisällytetään ensimmäiseen
tehtävään. Tehtävien tekemiseen 2 viikkoa / tehtävä
(poikkeus tehtävä 2, jossa harjoitteluaika 3 viikkoa)**

Lähiopetusjakso (16 h)

- **Tavoite:** harjoitella nostolaitteiden käyttöä ja käytännön taitoja potilaan liikkumisen ja siirtämisen avustamisessa tavallisimmissa avustustilanteissa
- Toteutui piloteissa 4 x 4 h – varsin toimiva (on jo pitkään hiottu kokonaisuus) ja riittäväkin kokonaisuus, kun kohdejoukolla samantyyppiset potilaat ja ongelmat
- Enemmän aikaa -> 3 pv; kun koulutettava joukko on heterogeeninen
- Kahden päivän koulutus (8 +8 h) on raskas kokonaisuus eikä motorisen oppimisen kannalta paras mahdollinen

Näyttötilanne

- Keskeneneräisin, joten se puhutti ja palautetta saatiin paljon
- Jännitti – pelottikin sekä näytön antajia että vastaanottajia
- Enemmän aikaa –nyt 20 min / henkilö – toivottu 30 min
- Oikeat potilaat –nyt demopotilaat ja potilaskuvaukset
- Parempi ympäristö ja enemmän aikaa tutustua apuvälineisiin
- Kriteerit selkeämmäksi

Toteutus jatkossa:

- Todellinen potilas olisi paras näyttötilanteessa ja aito hoitoympäristö
- Näytön vastaanottaa mielellään kouluttaja ja työelämän edustaja
- Vähintään kaksi tehtävää näytössä, sekä käsin tehtävä että potilasnostimella tehtävän potilassiirto
- Kriteerit ovat kehittyneet mutta eivät varmaan tule koskaan täydellisiksi.

Kehitysideoita korttikouluttajakoulutukseen

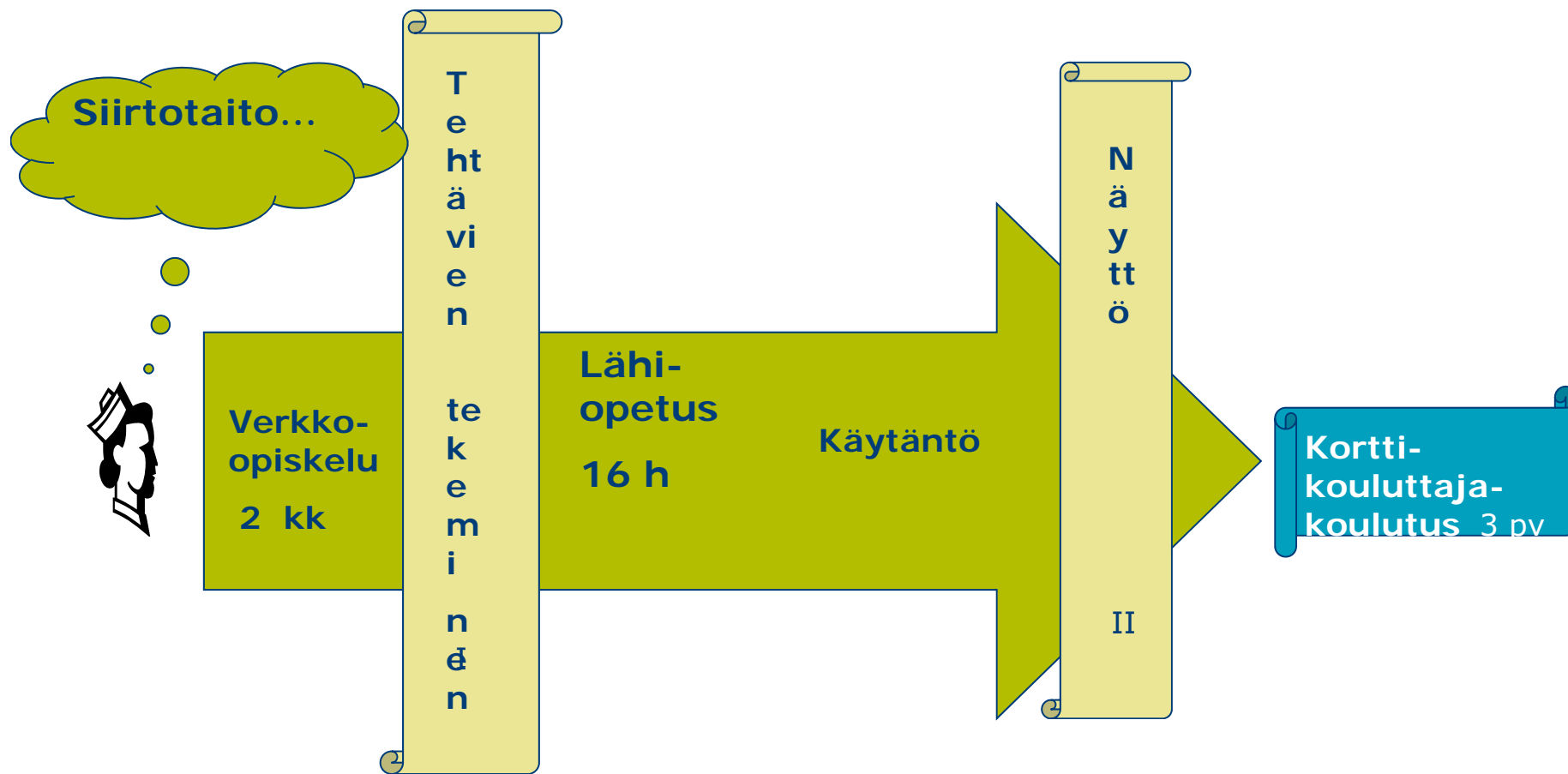
- Koulutukseen osallistuneet olivat innostuneita
- Nostolaitteet olivat monille uusia tuttavuuksia, varsinkin seisomanojanostin
- Työfysioterapeutteja huolestutti KELAn korvausperusteet
- Opettajien vastauksissa tuli esille, kuinka yksin monet opettajat ovat tämän asian kanssa koululla. Ei kukaan kerro, jos opettaa väärin ! Nykyjärjestelmässä monella opettajalla on vähän käytännön kokemusta oikeista potilaista.

Kehitysehdotukset :

- Korttikouluttajat toivovat vuosittaista kertauspäivää /neuvottelupäivää.
- korttikouluttajille oma sivusto
- TTL:n projektityötilaan

Potilassiirtojen Ergonomikortin oppimispolku

Käytännön harjoittelujakson kesto ja sisältö

Kesto: 16 tuntia, mielellään 4 x 4

Sisältö:

- Potilaan voimavarojen arviointi ja aktivointi
- Luonnolliset liikemallit
- Avustajan asento
- Avustamisen periaatteet
- Soveltaminen eri tilanteisiin
- Apuvälineet ja nostolaitteet
- Ongelmien ratkaisutaidot

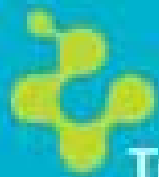
Potilassiirtojen koulutus ei ole nostokoulutusta !

Potilassiirtojen Ergonomiakortti®

ERGONOMISK FÖRFLYTTNINGSKUNSKAP KORT
ERGONOMIC PATIENT HANDLING CARD

123 456 789

MAIJA MEIKÄLÄINEN

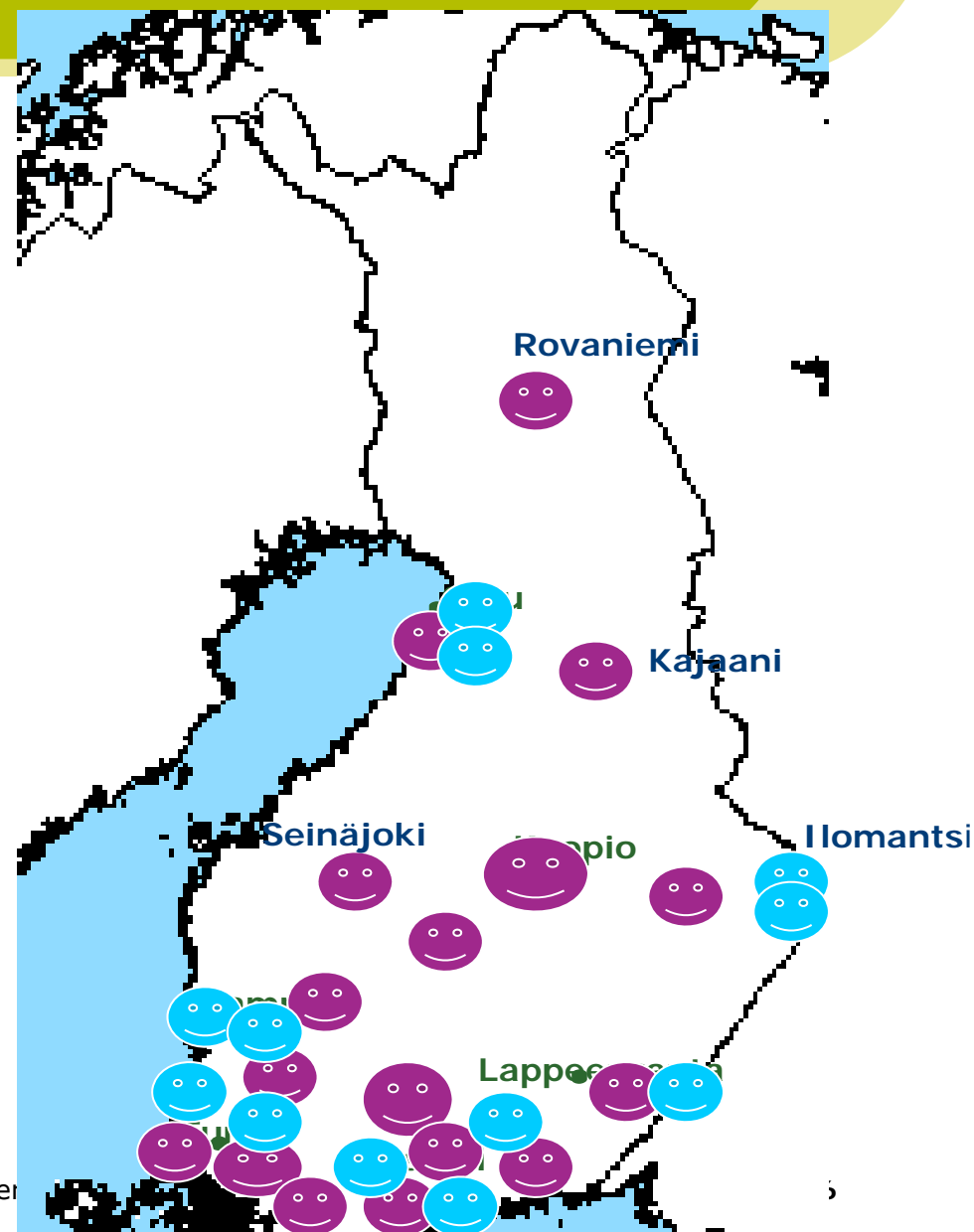

Työterveyslaitos

Voimassa • Giltigt t.o.m. • Expiry date 09/2014

Potilassiirtokorttikouluttajat

- 39 korttikouluttajaa tällä hetkellä
- 😊 opettajia 21 kpl-
koulutuksen eri tasoilta
- 😄 työfysioterapeutteja
18 kpl kunnalliselta ja
yksityisestä tt-huollosta sekä
ja muutama yksityisyrittäjä
- syksyllä seuraava kouluttaja
-koulutus

Koulutuksen järjestäminen

- **Verkko-opiskelun toteuttaminen**
  - a) voi ostaa materiaalin valmiiksi kopioituna kansiossa
50 €/kansio -> 70 €
  - b) voi ostaa ttl:tä verkkoalustapalvelun tehtävineen
50 €/opisk/ tunnukset 2kk:ksi opiskelijalle että tutorille
  - c) voi saada aineiston ttl:n projekttilasta ja siirtää aineiston koulun verkkoalustalle tai koostaa aineiston sieltä omille opiskelijoilleen
- **Lähiopetusjakson toteuttaminen**
  - 12 henkeä/ opettaja
  - tarvekartoitus
  - 16 tuntia –mielellään 4 x 4 tuntia tai 5 x 3 tuntia 10 min
- **Näyttö**
  - saa antaa 3 kertaa
- **TTL pitää rekisteriä kortin saaneista, joten dokumetti hyvästytyä näytöstä lähetetään ttl:lle ja me toimitamme kortin kouluttajalle. Kortin tilaus ja rekisteröintimaksu 10 €**

Potilassiirtojen Ergonomiakortin kouluttajasivusto = Ergokoulu

Projektityötila on perustettu ttl:n sivuille

- suljettu tila, jonne tarvitaan käyttäjätunnukset
- kirjallinen hakemus ja salassapitosopimus

Seuraavat kirjastot:

1 Ergokouluttajat

- Kouluttajien pelisäännöt
- Kouluttajakoulutukset
- Lomakkeet

2 Verkko-opiskeluaineisto

Ohjeet Opiskelijalle
Kouluttajalle

3. Lähiopiskeluaineisto

- Ohjeet
- Oppimateriaali
- Koulutusaikataulut

4. Käytännön näyttö

- Ohjeet Opiskelijalle
- Kouluttajalle
- Näyttötehtävät
- Lomakkeet
-

5 Materiaalipankki / kaikille jäsenille

Editor-oikeudet

- Tänne kaikki tilan käyttäjät voivat tuoda aineistoa (valokuvia, pp-slideja, casejä ja videoleikkeitä) muiden käyttöön.

6 Lähteet

Ergokouluttaja-chat / kaikille jäsenille

Editor-oikeudet

Jäsenten yhteystiedot/lupa

Tiedotukset / kaikille jäsenille

Editor-oikeudet

❖ Liittymismaksu (2009-2010)

-organisaatiot 300 €/2 tunnukset +
50 € lisätunnukset

-yksittäiset kouluttajat 150 €

Päivitysmaksu 50 €/henk/vuosi

Potilassiirtokortin hyötyjä

- määrittää potilassiirtojen turvalliseen hallintaan vaaditun tieto- ja taitotason antaen suuntaviivat potilassiirtojen opetukseen oppilaitoksissa ja työpaikoilla
- huomioi Työturvallisuuslain (738/2002) ja muiden lakien velvoitteet
- todentaa avustajan ammattitaidon
- herättää sosiaali- ja terveysalan työpaikoilla kiinnostusta ja motivaatiota henkilöstön turvallisuusosaamiseen
- edistää koulutuksen vaikuttavuutta

Kortin valtakunnallinen hyväksyntä

➔ osaksi hoitohenkilökunnan ammattitutkintoa

- OPH:ssa

- sosiaali- ja terveysalan perustutkintojen opetussuunnitelmien uudistustyö käynnissä –valmistuu elokuussa 2009.
- OPH määrittää tutkinnon perusteet ja koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmassa määritetään perusteiden toteuttamisesta yksityiskohtaisemmalla tasolla.

➔ sosiaali- ja terveysalan hoitolaitokset, kunnalliset ja yksityiset hoitolaitokset, sairaanhoitopiirit,

Virpi ja Leena kiittävät kaikkia kehittämistyössä mukana olleilta

Kiitos

- piloteissa mukana olleille
- verkostolaisille
- siirtoergonomian asiantuntijaryhmälle
- STM:n tuki

Kortti on valmis, mutta kehittämistyö jatkuu – pidetään kortti laadukkaana!

